

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 656. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868321632/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Da Førræderiet mig op havde snuset,
 og Vagt passed paa, at jeg ikke rømmed,
 da skælved min Moder, som havde mig huset;
 i Taarer min Søsters Øjne svømmed,
 Jeg sagde: Græd ej, til Fasthed tving dig!
 Vi maa skilles og gaa til forskellige Kanter,
 og da Faren nu atter hvisler omkring mig,
 i Flammerne bli'r jeg til Salamander.

Jeg fødtes til Færer, jeg leved i Færer,
 bestandig har paa min Vej de luvet
 som Landevejs-Stimmænd i mørke Skarer;
 dog Frygt har aldrig min Pande furet.
 Til Færer udset jeg har dem anet,
 de har mig kær som Løven sin Mester:
 Ja, jeg har Færerne til mig manet
 som Aander, der tjener Trolddomspræster.

I Anledning af den Prolog, som Hartmann fremsagde ved Schillerfesten i Leipzig 11. November 1847, en Fest, der i Virkeligheden var en Demonstration for Pressens Frihed, blev han anklaget for Højferræderi og for Fornærmelser mod Kejseren af Østerrig. Saasnart i 1848 Revolutionen udbrød, ilte Hartmann til Prag. Han blev med to Venner, af hvilke Alfred Meissner var den ene, sendt som Deputation til Wien. Med sjældent Lune har han beskrevet sit Foretræde hos Kejsereus Broder, Erkehertug Franz Karl, der modtog i den syge Kejsers Sted og ikke begreb et Ord af det Hele*). Under Urolighederne i Prag var det Hartmann, der, da Pøbelen en Dag forsøgte at storme Jødekvarteret og hugge Indbyggerne ned, ved at løbe til Universitetet og selv bevæbnet faa en Flok bevæbnede Studenter til at følge sig med Bajonetten i Haand, beskyttede Kvarteret mod de rasende Folke-masser, til Grenadererne kom den lille Flok til Hjælp**).

I Frankfurter-Parlamentet stemte Hartmann med yderste Venstre; Tysklands Enhed som Republik var hans Formaal. Han talte sjældent, men blev meget bemærket; man kaldte ham Parlamentets smukkeste Mund. Kiukel beskriver ham paa den Tid som smuk, elskværdig, fast i sin Overbevisning: Østerrigerens sydlandske Indbildningskraft gav hans Tale Sving, hans tyske

*) Moritz Hartmann: *Gesammelte Werke*. Band X. S. 16 ff.

***) Alfred Marchand: *Les poètes lyriques de l'Autriche*. Hartmann: *Ges. Werke*. X. 23 ff.

Dannelse gav hans Aandskultur dens solide Grundlag og med hans israelitiske Verdensborgerholdning forenede sig en urokkelig Fædrelandskærlighed, der gerne udtrykte sig i stolte Ord. Fra først af deltog han med Varme i Parlamentets Forhandlinger. Senere, da de blev lige vidtløftige og gølle, og da Forsamlingen viste sin Afmagt til at grunde noget varigt Stort og Nyt, udsprang af hans Skuffelse det vittige og gribende Værk i Hans Sachs'ske Vers: *Rimkrøniken*. Dog han var ikke blot en Digtingens men en Handlingens Mand. Under Sammenstødet i Frankfurt den 18. September udsatte han hundrede Gange sit Liv for begge Parters Kugler, idet han kastede sig ind mellem de Kæmpende for at opnaa en Vaabenstilstand. Efter at Revolutionen var udbrudt i Wien, lod han sig med Fröbel sende fra Frankfurt til den provisoriske Regering for at udtrykke den Nationalforsamlingens Samstemning med den og traadte som simpel Soldat ind i Revolutionshæren. Da han som Frivillig en Dag under Wiens fortvivlede Forsvarskamp mod Kroaterne havde indladt sig paa med den tilsyneladende visse Død for Øje at erobre en Mølle, hvortil Vejen blev beskydt fra Siden af i hele dens Længde, blev han paa Valpladsen valgt til Officer og Fører efter at Føreren var faldet. At han efter Wiens Fald kunde undfly, skyldtes en højstillet Dame, hvis Deltagelse han havde vundet, der skaffede ham et falsk Pas. Han vendte tilbage til Frankfurterparlamentet og fulgte efter dets Opløsning den Del deraf, som nedlagde Indsigelse, til Stuttgart, indtil ogsaa denne sidste Rest af Parlamentet sprængtes fra hinanden af Tropperne.

Man føler denne store Karakter overalt i Hartmanns Værker, ogsaa i de Ungdomsposier, som gaar forud for 1848. Selv Samlingen *Neuere Gedichte* fra 1847, der som Helhed ikke har noget politisk Præg, indeholder i Gruppen *Ost und West* lidenskabelige Forvarsler om det kommende europæiske Uvejr. Saaledes i det harmfulde Digt til Kongen af Prejsen, i hvilket Hartmann, tagende til Genmæle mod Platens og Herweghs tidligere ærbødige Holdning, slynger Kongen Skammen i Ansigtet for Polakkernes Udlevering til den moskovitiske Knut. Og saaledes i det gribende Digt *Hüter, ist die Nacht bald hin?* der er et eneste Utaalmodighedens Suk efter at Tidens nye Dag skal oprinde.

Og da nu Stemmerne fra Böhmen og Ungarn løftede sig i Samklang med dem fra Franken og Mellemtyskland, og da nu